

LÄNSRÄTTEN I
STOCKHOLMS LÄN

2008 -04- 14

Målnr:

Aktbilaga:

Rotel:

Sundbyberg den 14 april 2008

Inlämnat vid personligt besök
hos länsrätten 16/2008
17

Länsrätten i Stockholms län
115 76 STOCKHOLM

Laglighetsprövning enligt kommunallagen

Yttrande i länsrättens mål nr 407-08 Rotel 224 om laglighetsprövning av kommunfullmäktiges beslut den 17 december

Jag yrkar att länsrätten upphäver kommunfullmäktiges beslut. Till stöd för mitt överklagande åberopar jag 10 kap.8 § punkt 4, då beslutet strider mot lag eller författning, i detta fall den i kommunallagen stadgade kommunala likställighetsprincipen.

I sitt yttrande till länsrätten (DNR 19/2008-108) anför kommunstyrelsen i Sundbyberg främst två skäl varför överklagandet ska avslås. Dels att likställighetsprincipen inte är tillämplig i detta fall, och dels att beslutet inte innebär särbehandling och således inte strider mot likställighetsprincipen.

Kommunstyrelsen i Sundbyberg har fel på båda dessa punkter. Detta visar jag nedan med stöd bland annat från tidigare avgöranden i Regeringsrätten.

1. Likställighetsprincipen är inte tillämplig

Kommunstyrelsen i Sundbyberg hävdar följande: "Likställighetsprincipen gäller bara när kommunen träder i direkt relation med kommunmedlemmarna i deras egenskap av kommunmedlemmar genom att erbjuda dem tjänster eller påföra dem avgifter. När kommunen sluter anställningsavtal, upphandlar varor eller säljer fastigheter är principen inte tillämplig. Inte heller är principen tillämplig i ett kommunalt bolags verksamhet."

På denna punkt har Kommunstyrelsen i Sundbyberg fel.

I skriften "Kommunallagen kommentarer och praxis" utgiven av Sveriges kommuner och landsting, sid. 162 förklaras relationen mellan kommuner och dess bolag.

”Vad som är bolagsrättsligt möjligt kan för kommunala företag begränsas av kommunalrättens kompetensregler. För att tillgodose intentionerna i kommunallagen bör ändamålet preciseras så att det blir klart att de grundsatser som gäller för kommunal verksamhet – t.ex. likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen – skrivs in [...]”

Faktum är att Sundbyberg stad själv instämmer i detta synsätt på relationen mellan kommun och kommunala företag. Att kommunstyrelsen i Sundbyberg nu anför en motsatt ståndpunkt för att passa sina intressen i detta mål är uppseendeväckande i sig, men redan i första meningen i de överklagade ägardirektiven slår Sundbyberg stad fast:

”Sundbybergs stad och dess bolag ska ses som en helhet.”

Även Regeringsrätten delar denna syn på relationen mellan kommunen och dess företag och är därför inte främmande för att i nedan nämnda mål pröva ett fall som inkluderar en kommunal stiftelse mot just likställighetsprincipen.

I Regeringsrättens dom RÅ 1997 ref 47 mål nr 6938-1994 skriver Regeringsrätten följande (mina understrykningar):

sid 5 sista stycket:

”I 3 kap. 16-19 §§ KL finns bestämmelser om ”kommunala företag” i andra former. Enligt 16 § får en kommun efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet, för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till ett annat rättssubjekt. I 17 § regleras närmare villkoren för att göra en sådan överlåtelse till ett av kommunen helägt aktiebolag eller – vilket är det fall som är aktuellt i målet – till en stiftelse som kommunen ensamt har bildat. Av paragrafen framgår att kommunfullmäktiges bestämmande inflytande över bl.a. verksamhetens ändamål och ledning skall vara tryggt på visst angivet sätt. En verksamhet som bedrivs inom dessa ramar bör enligt Regeringsrättens mening i sammanhanget likställas med verksamhet som bedrivs direkt av kommunen.”

Vidare sid 6 stycke 3 och 4:

”I enlighet med vad som sagts i det föregående bör emellertid stiftelsens verksamhet i förevarande sammanhang likställas med kommunens egen. I detta ligger att det av kommunfullmäktige beslutade stödet till stiftelsen inte bör behandlas som förmån till en kommunmedlem och att jämförelse mellan stiftelsens och andra fastighetsägares ekonomiska villkor inte är relevant vid en prövning av om föreskriften i 2 kap. 2§ KL har iakttagits. Den omständigheten att de kommunmedlemmar som bor i stiftelsens fastigheter på grund av kommunens stöd till stiftelsen kan komma att indirekt få en hyressubvention som inte kommer andra hyresgäster till del utgör inte i sig

tillräcklig grund för att anse stödet innefatta ett brott mot likställighetsprincipen.

På grund härav finner Regeringsrätten att det inte heller har visats att kommunfullmäktiges klandrade beslut strider mot likställighetsprincipen”

I nämnda mål ansågs inte kommunen ha brutit mot likställighetsprincipen, det är dock tydligt att Regeringsrätten anser att likställighetsprincipen är tillämplig, eftersom Regeringsrätten i målet prövar frågan mot likställighetsprincipen. I annat fall hade Regeringsrätten endast kunnat konstatera att likställighetsprincipen överhuvudtaget inte är relevant i sammanhanget.

Det framgår också att ovanstående resonemang, som avser en stiftelse som kommunen ensam bildat, också ska tillämpas på helägt aktiebolag, vilket är fallet i detta mål.

Det ska också noteras att överklagandet inte rör ett beslut som är fattat av Fastighets AB Förvaltaren, utan av kommunfullmäktige i Sundbyberg. Beslut som fattas av kommunfullmäktige ska följa kommunallagen.

2. Beslutet innebär inte särbehandling och således strider det inte mot likställighetsprincipen

Kommunstyrelsen i Sundbyberg hävdar följande:

”De givna ägardirektiven är ett led i ett bostadspolitiskt övervägande. Det framstår för kommunen som självklart att kommunfullmäktige är behörigt att meddela direktiv till ett kommunalt bolag för att på så sätt verkställa ett politiskt ställningstagande. Det aktuella ställningstagandet avser att bostadsutbudet i kommunen ska vara varierat och erbjuda olika upplåtelseformer, storlekar och hyresnivåer. Någon särbehandling av kommunmedlemmar är det överhuvudtaget inte fråga om”

Kommunstyrelsen i Sundbyberg gör flera fel i ovanstående resonemang.

Dels rör ärendet överhuvudtaget inte det kommunala bostadsbolagets möjlighet att skapa blandade upplåtelseformer i kommunen. Det finns inga hinder mot det kommunala bolagets möjligheter till nyproduktion eller förvärv i vissa områden om en sådan ambition skulle finnas. Att beslutet är baserat på en politisk ambition är dessutom helt irrelevant i sammanhanget. Om kommunfullmäktige utifrån en politisk ambition skulle gynna vissa kommunmedlemmar, organisationer eller partier baserat på annat än sakliga skäl strider det likväl mot likställighetsprincipen.

Dels är det tydligt att kommunfullmäktiges beslut innebär en särbehandling av kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar.

Enligt likställighetsprincipen (Kommunallag 1991:900 2 kap. 2§), skall alla invånare i en kommun behandlas lika.

"Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat."

Detta innebär att en kommun inte kan särbehandla vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar på annat än objektiv grund. Något godtycke får inte förekomma. På båda dessa punkter strider de nya ägardirektiven mot kommunallagen.

Innebörden av de nya ägardirektiven är att ombildning till bostadsrätt endast skall vara tillåtet i områden där "hyresrätten är den dominerande upplåtelseformen" Detta lämnar öppet för en stor mängd godtycke. Vad som avses med "dominerande", är överhuvudtaget inte definierat i de ägardirektiv som fastställts av kommunfullmäktige.

Dessutom leder ägardirektiven till att ombildning endast blir tillåtet i vissa stadsdelar. Att endast tillåta ombildning i vissa stadsdelar motiveras inte på något sätt utifrån rationella hänsyn eller sakliga överväganden.

Inga sådana rationella hänsyn eller sakliga överväganden tillförs heller i det yttrande till länsrätten kommunstyrelsen i Sundbyberg lämnar. Det enda motiv som tillförs, vilket dock på intet sätt framgår i ägardirektiven, än mindre som sakligt skäl, är att allmännyttans bestånd är styrande när det kommer till bestämning av hyresnivåer enligt hyreslagen.

Med tanke på att runt 80 % av bostäderna i Sundbyberg utgörs av hyresrätter är detta en synpunkt som bör lämnas utan vidare hänsyn.

Slutsats

Kommunstyrelsen i Sundbyberg har i sitt yttrande dels anfört att likställighetsprincipen inte är tillämplig i detta fall, dels att de av kommunfullmäktige fastställda ägardirektiven inte strider mot denna princip. Det har dock visat sig i ovanstående yttrande att kommunstyrelsen i Sundbyberg har fel på båda dessa punkter.

Med detta yrkar jag fortsatt att länsrätten måtte upphäva kommunfullmäktiges beslut enligt tidigare yrkande.

Sundbyberg som ovan

Carl Grufman (m)
oppositionsråd